

Kontaktpersoner

Exploateringskontoret

Linda Belfrage
Avdelningen för Projektutveckling
Telefon: 08-508 265 03
linda.belfrage@stockholm.se

Miljöförvaltningen

Nette Bygren
Plan och miljö
Telefon: 08-508 288 08
nette.bygren@stockholm.se

Stadsbyggnadskontoret

Lisa Klingwall
Planavdelningen
Telefon: 08-508 271 14
lisa.klingwall@stockholm.se

Till

Exploateringsnämnden
2014-05-22
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2014-05-20
Stadsbyggnadsnämnden
2014-05-22

Kyrkhamn förslag till naturreservat. Beslut om remiss.

Förslag till beslut

Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden beslutar var och en för egen del att uppdra åt exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret att skicka förslag till bildande av naturreservat för Kyrkhamn enligt bilaga på remiss. Beslutet justeras omedelbart.

Krister Schultz   Gunnar Söderholm   Anette Scheibe Lorentzi

Exploateringskontoret

Avdelningen för Projektutveckling

Fleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 265 03
Växel 08-508 276 00
linda.belfrage@stockholm.se
exploateringskontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se/exploateringskontoret

Sammanfattning

Kyrkhamn föreslås skyddas som naturreservat för att säkra och synliggöra ett för friluftslivet viktigt område. Samt för att skydda och för biologisk mångfald utveckla områdets funktion som kärnområde. Samt att skydda och framhäva kulturhistoriska byggnader och spår i landskapet.

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts med avvägning mellan natur-, kultur- och rekreationsvärden och det långsiktiga behovet av bostadsbyggande. Gränsdragningen har också utformats så att möjligheten att använda området kring Lövstatippen för stadens tekniska försörjning enligt *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* inte hindras eller försvåras. Området enligt ÖP ingår inte i det föreslagna reservatet. Del av det område som föreslås bli reservat kan komma att tas i anspråk vid etablering av hamn för ett eventuellt värmeverk i Lövsta. De föreslagna reservatsföreskrifterna möjliggör detta.

Förslaget till naturreservat är i enlighet med ”Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm” samt Stockholms miljöprogram 2012-2015.

Ett förslag till naturreservat har tagits fram av exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Nämnderna föreslås skicka ut förslaget på naturreservat på remiss. Reservatet namnet föreslås bli Kyrkhamn naturreservat.

Utlåtande

Bakgrund

Stockholms befolkning växer snabbt och då stadens befolkning ökar blir behovet av tätortsnära natur för att bevara biologisk mångfald och för rekreation större. Kyrkhamn utgör med sitt geografiska läge vid Mälaren en viktig del i Stockholms grönstruktur. Området utgör tillsammans med Görvälns naturreservat i Järfälla kommun ett ekologiskt kärnområde. Här kan stadens invånare promenera, plocka svamp, gå på skogsutflykt, bada, åka skridskor och skidor, m.m.

Enligt stadens reglemente har stadsbyggnadsnämnden till uppgift att fatta beslut om att bilda naturreservat och miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet. Respektive stadsdelsnämnd ansvarar för att skötseln sker enligt reservatsföreskrifter

Tidigare beslut

”Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm” antagen 2010 pekar ut Kyrkhamn som ett naturområde som ingår som en del i den regionala grönstrukturen.

”Stockholms miljöprogram 2011-2015”, antagen av kommunfullmäktige 2012, innehåller sex mål samt 29 delmål. Målet om ”Hållbar användning av mark och vattenområden” beskriver hur grön- och vattenområden innehåller många viktiga ekologiska funktioner och stora kvaliteter för rekreation samt att de större naturområdena i Stockholm och i grannkommunerna är viktiga för stockholmarnas friluftsliv.

Det föreslagna naturreservatet är idag inte detaljplanelagt.

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2012 att ge exploateringsnämnden i uppdrag att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden inrätta naturreservat i Kyrkhamn. Stadsledningskontoret gav i 2014 års budget exploateringsnämnden uppdraget att leda arbetet och samarbeta med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt berörde stadsdelsnämnder.

Förslag

Kontoren har gemensamt tagit fram ett förslag till naturreservat för Kyrkhamn, se figur nedan och bilaga. Samrådshandlingen utgörs av beslutskarta med gränser (bilaga 1) och beslutshandling med beskrivning av reservatet, syfte och föreskrifter (bilaga 2). Till samrådet hör även skötselplan (bilaga 3) och ekonomisk kalkyl (bilaga 4). Reservatet föreslås få namnet Kyrkhamn naturreservat.

Översikt Kyrkhamn naturreservat

Förslaget ska remitteras till alla markägare, andra innehavare av särskilde rätt samt berörda statliga, regionala och kommunala instanser samt föreningar. Allmänt samrådsmöte kommer att anordnas och förslaget ställas ut i Tekniska nämndhuset, lokalt och på stadens webbplats. Särskilt samrådsmöte kommer att hållas med länsstyrelsen och berörda kommuner.

De delar av naturreservatsbeslutet som får rättsverkan är syfte, avgränsning och föreskrifter. Dessutom ska en skötselplan fastställas av kommunfullmäktige vid inrättandet av reservatet.

Syfte

I Kyrkhamn finns många naturvärden som motiverar ett bevarande genom att avsätta området som naturreservat enligt miljöbalken. Kyrkhamn är en del av ett sammanhängande rekreationsområde längs Mälaren med stora upplevelsevärden.

Syftet med reservatet är att skydda och utveckla natur- och rekreationsområdet för friluftslivet. Samt att skydda och för biologisk mångfald utveckla områdets funktion som kärnområde. Reservatet ska också skydda och framhäva kulturhistoriska byggnader och spår i landskapet

För att skydda dessa värden ska skötseln anpassas för att berika och utveckla natur- och kulturområdet för allmänhetens rekreation, och för att bevara och stärka naturvärdena.

Avgränsning

Naturreservatsbildning är ett viktigt led i att stärka Kyrkhamns funktion som ett rekreativområde och som del av ett kärnområde för biologisk mångfald. Förslaget till naturreservat för Kyrkhamn går i linje med stadens miljöprogram 2012-2015. Inom det föreslagna reservatet äger staden all mark.

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts med avvägningar mellan natur-, kultur- och rekreativvärden och det långsiktiga behovet av bostadsbyggande. I exploateringsnämndens verksamhetsprogram för 2013 står det, angående inrättande av ett naturreservat i Kyrkhamn, att ” Då Lövsta är ett av de få kvarvarande större markområdena i ytterstaden är det viktigt att planering utförs så mark även reserveras för eventuell framtida bostadsbebyggelse. ”

Gränsdragningen har också utformats så att möjligheten att använda området kring Lövstatippen för stadens tekniska försörjning enligt *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* inte hindras eller försvåras. Området som enligt *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* har användningen teknisk försörjning ingår inte i förslaget till reservat. Del av det område som föreslås bli reservat kan komma att tas i anspråk vid etablering av ett eventuellt värmeverk i Lövsta. Ett framtida värmeverk behöver tillgång till hamn samt även möjlighet att transportera gods och personer till hamnen, detta medger reservatsföreskrifterna.

Inom det föreslagna naturreservatsområdet finns idag småbåtshamn och båtuppläggningsområde, denna användning bekräftas av förslag till beslut och skötselplan.

I tätortsnära naturreservat ligger andra verksamheter i stadsmiljön ofta tätt inpå reservatet. Ett visst mått av buller och indirekt påverkan från verksamheter i närområdet måste ses som rimliga störningar i detta område.

Föreslagen avgränsning skapar tillsammans med föreskrifterna och skötselplanen förutsättningar för att värdena avseende rekreation, natur och kultur ska kunna bevaras och stärkas så att syftena med naturreservatet ska kunna uppnås.

Gränsen för naturreservatet följer kommungränsen mot Järfälla och Görvälns naturreservat i väster. I norr följer naturreservatsgränsen kommungränsen fram till Sigfridsdalsvägen, som följs söderut fram till Skogskanten. Där viker gränsen av åt väster fram till Skogsbergskroken, som sedan följs söderut fram till Kyrkhamnsvägen. Gränsen följer Kyrkhamnsvägen fram till infarten till båtuppläggningsområdet, där den viker av söderut, längs med båtuppläggningsplatsen fram till vattnet. Naturreservatsgränsen går i strandlinjen öster om båtbyggarna, för att sedan följa den södra kanten av verksamhetsområdet österut, fram till Kvarnbäcken. Gränsen följer sedan Kvarnbäckens västra strand ned till Mälaren. I Mälaren följer gränsen strandskyddsområdet 100 meter ut från strandkanten.

Naturreservatsbildningen bevarar långsiktigt Kyrkhamns natur-, kultur- och rekreationsvärden och stärker områdets funktion som del av ett ekologiskt kärnområde med dess spridningsvägar och ekosystemtjänster.

Föreskrifter

Utifrån det föreslagna syftet med reservatet har också förslag till föreskrifter för området tagits fram, dels föreskrifter för markägare och andra med särskild rätt (arrendatorer, hyresgäster och andra nyttjanderättsinnehavare, m.fl.) dels för allmänheten.

Föreskrifterna är av två slag:

- Åtgärder som är förbjudna (dispens kan ges om det finns särskilda skäl)
- Åtgärder som är tillåtna efter tillstånd från kommunen. Prövningen ska ske mot syftet med reservatet.

Vissa inskränkningar i allemansrätten kommer att ske trots att ett av syftena är att för friluftslivet synliggöra och utveckla natur- och rekreationsområdet. Exempel på inskränkningar är att det är förbjudet att göra upp eld annat än på iordningsställda grillplatser eller i medhavd grill, som placeras så att den inte skadar underlaget. Ett annat exempel är att det är förbjudet att medföra

hund som inte är kopplad, föreskriften gäller inte inom eventuella framtida hundrastområden.

I skötselplanen för det föreslagna naturreservatet beskrivs skötseln inom området. I områden som idag används som tex småbåtshamn, fotbollsplan och båtuppläggningsområde bekräftas den användningen. I de delar av området som idag är öppen mark kan det i framtiden placeras koloniträdgårdar och på de gamla tipparna kan det i framtiden bli möjligt med båtuppställning. En hamn för framtida teknisk försörjning enligt översiktsplanen kan även anläggas längs med stranden invid Lövstatipparna.

Det är stadsbyggnadsnämnden som behandlar ansökningar om tillstånd eller dispens från föreskrifterna. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet för naturreservatet.

Skötselplan

I ett naturreservatsbeslut ingår en skötselplan, bilaga 3. Den ger en beskrivning av områdets bevarandevärden och anger mål med åtgärdsförslag i linje med reservatets syfte. Syftet ska bibehållas och stärkas genom rätt skötsel. Skötselplanen har därför som ambition att utveckla områdets rekreativvärden, natur- och kulturvärden.

I skötselplanen för Kyrkhamn finns skötselanvisningar för sju olika naturtyper. I skötselplanen framgår även vilka typer av anordningar som är bra för friluftslivet. Vården av kultur- och fornlämningar ska utföras enligt speciella skötselplaner som upprättas i samråd med Stadsmuseet. Till skötselplanen hör en skötselkarta där de olika delområdena framgår.

Det är respektive stadsdelsnämnd som ansvarar för skötseln av reservatet i enlighet med föreskrifter och skötselplan.

Ekonomi

En kostnadsuppskattning för inrättandet (inmätning, utmärkning och information) redovisas i bilaga 4. Dessa poster åligger exploateringsnämnden och beräknas uppgå till ca 1 000 000 kr.

Även tillsynsavgiften åligger exploateringsnämnden den beräknas till ca 70 000 kr per år. En preliminär kostnadsuppskattning för drift enligt skötselplanen uppgår till ca

700 000 kr per år för Kyrkhamn. Driftkostnaden åligger stadsdelsnämnden Hässelby-Vällingby. Även dessa kostnader finns redovisade i bilaga 4.

Fortsatt process och tidplan

Efter samråd kommer förslaget bearbetas utifrån inkomna synpunkter. Det reviderade förslaget ska sedan godkännas i nämnderna och beslutas av kommunfullmäktige.

Beroende på omfattningen av inkommande synpunkter och behovet att revidera förslaget, kan ett beslut om inrättande av reservatet fattas i kommunfullmäktige tidigast tre till sex månader efter samrådstillfällets slut.

Måluppfyllelse

Enligt Stockholms stads "Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm" ska hållbar stadsutveckling eftersträvas genom att stadens grönområden och dess samband utvecklas. Förslaget att inrätta naturreservat uppfyller målen om god tillgång till attraktiva parker och grönområden samt att värna och utveckla stadens ekologiska infrastruktur.

Förslaget till naturreservat är i enlighet med Stockholm stads miljömål 2012-2015. Förslaget uppfyller tre av delmålen under huvudmålet "Hållbar användning av mark och vatten"; att mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden ska stärkas och utvecklas, att grön- och vattenområden som är särskilt attraktiva för rekreation ska stärkas och utvecklas samt att skötseln av grön- och vattenområden ska stärka biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter.

I budgeten för 2014 betonas värdet av grönområden av hög kvalitet. Även som miljonstad ska Stockholm erbjuda parker och grönområden för rekreation.

Kontorens förslag

Kontoren föreslår att exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden beslutar att

skicka ut förslaget till naturreservat med tillhörande skötselplan på remiss till berörda markägare, andra med särskild rätt, statliga, regionala och kommunala instanser samt föreningar. Kontoren föreslår att samråd hålls för dialog med allmänheten. Förslaget presenteras i Tekniska nämndhuset, lokalt och på stadens webbplats.

Slut

Bilagor

1. Beslutslista Kyrkhamn naturreservat
2. Beslutshandling Kyrkhamn naturreservat
3. Skötselplan Kyrkhamn naturreservat
4. Ekonomisk kalkyl Kyrkhamn naturreservat